

van de notaris

Onwaardig

Mr. Jeroen te Lindert (43) is notaris te Doesburg. In zijn vrije tijd is hij zanger/pianist in een 'jaren 50 rock-'n-rollband'

Ooit had ik het over het lied 'De zusters Karamazov' van Drs. P. waarin hij verhaalt over de oude zusters Constance en Mathilde en het oog dat beiden hadden laten vallen op één en dezelfde japon, met doodslag tot gevolg. Er is ook een vergelijkbaar lied van Jaap Fischer, waarin de jonge man trouwt met de oude rijke weduwe. 'Het was niet uit liefde, het was om je geld, je was niet mooi maar welgesteld'. Dit plan viel echter in duigen omdat de weduwe nogal hardnekkig bleek, zelfs tot aan zijn laatste levensnacht: 'zij was honderd, hij bijna dood'. In de praktijk heeft men echter niet altijd zoveel geduld.

Veel in zijn leven was al mislukt, maar nu had hij een idee dat niet mis kon gaan: als niet-vermogende man trouwde hij - in gemeenschap van goederen - met een (veel oudere) welgestelde dame en beroofde haar al na vijf weken van het leven. In een vrij unieke uitspraak zei de Hoge Raad dat verdeling van de gemeenschap van goederen bij helfte niet redelijk is en dat de man daarnaast ook geen erfgenaam kon zijn. En dus zag hij ook dit plan in duigen vallen.

In de Nederlandse wetgeving staat dat men 'onwaardig' is om te erven wanneer men de overledene zelf heeft omgebracht, dan wel een ernstig misdrijf tegen hem of haar heeft gepleegd. Deze onwaardigheid kan echter worden voorkomen indien men door het slachtoffer wordt 'vergeven'.

Het klinkt zo logisch: wanneer men iemand tracht om te brengen, of dit daadwerkelijk doet, zou men toch geen erfgenaam moeten kunnen zijn. Maar ook over deze ogenschijnlijk niet-discutabele regeling bestaat een aanzienlijke hoeveelheid rechtspraak.

Zo ook nog onlangs: De man en vrouw waren hun hele leven samen geweest. Maar nu, op respectabele leeftijd aanbeland, was mevrouw ernstig ziek. Samen besloten de geliefden hun

reis voort te zetten. Zij schreven een liefdevolle afscheidsbrief en hij nam een mes ter hand. Hij was hiermee echter blijkbaar niet erg handig, want hij bracht haar om, en verwondde zichzelf fors, maar overleed vervolgens niet.

De gevolgen van deze klassieke tragedie waren voor hem dramatisch. Hij werd veroordeeld voor moord en kreeg een gevangenisstraf. De rechter zei dat de afscheidsbrief sprak van het 'samen overlijden', dus het ombrengen van de vrouw waarbij hij vervolgens in leven bleef, was hem niet onduidelijk vergeven. Kortom: de man werd in dit geval dus ook nog onterft. De wetgeving is duidelijk. Maar is de uitspraak redelijk? U mag het zeggen.

Of het geval waarin de man had geprobeerd zijn echtgenote om te brengen met een flink mes. De man was echter van rechtsvervolgung ontslagen omdat hij leed aan vergaande vasculaire dementie, waardoor hem de daad niet kon worden toegerekend.

En ieder heeft natuurlijk wel iets meegekregen van de zoon die door middel van euthanasie het leven van zijn moeder op haar uitdrukkelijke verzoek beëindigde omdat niemand anders dit wilde doen. Uitspraken in zaken die vooral getuigen van persoonlijke drama's.

Ook hier blijkt weer dat het doen van een rechterlijke uitspraak bepaald niet altijd eenvoudig is, hoe éénzijdig de regelgeving ook lijkt.

Het kan ook anders uitvallen. Zo is er ook de uitspraak uit 2007 waarin de rechter zegt dat de moord van de vrouw op de man niet was gepleegd 'met het oog op de verkrijgen van het financiële voordeel' en dus bleef in dat geval de verdeling van de gemeenschap van goederen in stand. Kortom: een goede levensverzekering is belangrijk, maar overdrijf het niet, het zou een partner maar op ideeën kunnen brengen.